

Nr 4 2010

BYMISJON

Bygartnere gjør Oslo grønnere

Tema: Endringer på prostitusjonsfeltet
Menneskehandel i norske byer

Portrett: Kari Bremnes
– Hvis du ikke er deg selv, er du ingen

KIRKENS
BYMISJON

CAMP HUDØY Ferieøya ved Tjøme i Vestfold er et sommerparadis for Oslobarn i skolealder. For 92. gang ønsket Kirkens Bymisjon og Oslo kommune velkommen til gode sommeropplevelser i 11 kolonitun. I løpet av sommeren har 1350 barn i grunnskolealder kunnet glede seg over sommeropplevelser sammen med andre barn fra hele Oslo.

LEDER

Informasjonsblad
for Stiftelsen
Kirkens Bymisjon Oslo
Tollbugata 3,
0152 Oslo
Telefon 22 36 55 00

E-post:
firmapost@bymisjon.no

Hejmeside:
www.bymisjon.no

I redaksjonen:
Atle Briseid (redaktør)
atle.briseid@bymisjon.no

Per Frogner (ansvarlig)
per.frogner@bymisjon.no

Torstein Ihle
torstein.ihle@bymisjon.no

Lay-out:
Jorunn Waaler
www.waalerdesign.no

Forsidefoto:
Torstein Ihle

Trykk:
Prinfo Unique

Opplag:
24 000

IK-kontrollert
innsamlingskonto:
7011 05 18593

Likandes

Er det tilfeldig at det å «like» noen er samme ord som det at noen er «like»?

Jeg tror ikke det. Det virker lettere å like noen som vi synes likner oss. Det er litt rart, egentlig. For vi kjenner oss kanskje selv godt nok til å vite at vi ikke alltid er så likandes...?

Men studier av tillit viser at vi har lettere for å stole på noen som er omtrent like gamle som oss, og ser ut til å ha samme bakgrunn.

Fellesskap som bygger på likhet, blir fort kjedelige. Og de kan bli farlige, når de stenger forskjeller ute. I konformitetspresset kan den enkelte miste seg selv. Historien har skremmende eksempler: Massebevegelser som marsjerer i blind takt. Autoritære diktaturer som øver vold mot den som skiller seg ut.

Derfor er det så viktig å få øye på forskjeller i det som ser likt ut, likheter i det som arter seg forskjellig – og likeverd i ethvert menneske.

Som de på engelsk skjelner mellom «similar» og «equal», er det en god ting å minne oss selv om forskjellen på likhet og likeverd. Vi trenger ikke være like; vi kan ikke være like. Men vi er likeverdige på tross av forskjeller.

Forskjellsangst og fremmedfrykt går hånd i hånd. De preger nyhetsbildet igjen. Da er dette avgjørende å holde fast, enten debatten handler om integrering, om tiggere i gata,

om menneskehandel, om rusmiddelavhengige eller pleietrengende eldre: Du kunne vært meg. Jeg kunne vært deg. Vi er av samme slag.

I Bymisjonen tror vi det er noe gudegitt og unikt ved hvert enkelt menneske – uansett hva livet har ført med seg. Noe ingen kan heve seg til dommer over, men heller se opp til, og respektere: Den enkeltes umistelige verd.

Nettopp i dette er vi alle like.

Sturla J. Stålsett
generalsekretær

INNHOOLD

Tema: Prostitusjon

Jobber mot menneskehandel _____ s 4-7

Innsiden Grønn omsorg i storbyen _____ s 8

Natthjemmet for kvinner 20 år

Møt Heidi i egen bolig _____ s 10

Portrettet Kari Bremnes _____ s 12-14

Fotoreportasje Gartnere i byen _____ s 15-17

Frivillig gatejurist:

Ser rettssystemets bakside _____ s 18-19

Æresord Ingeborg Gjærum: *Hvordan vil vi huskes?* _____ s 22

Byblikket _____ s 24

På sidene 15-17 viser vi litt av hverdagen til «bygartnergruppa».

Menneskehandel i norske byer

Da den nye sexkjøpsloven trådte i kraft ved årsskiftet i fjor, forsvant gateprostitusjonen nesten fra Oslo. Men en ny, stor utfordring har meldt seg med full tyngde: Menneskehandel. Utsatte personer ber om alternativer: Jobb. Bolig. Beskyttelse.

Prostitusjonsfeltet endret seg med sexkjøpsloven, men Kirkens Bymisjons Nadheim – senter for kvinner og menn med prostitusjonserfaring har fortsatt kontakt med hundrevis av kvinner og menn i prostitusjon. I fjor var vel 700 kvinner og menn fra 39 forskjellige land i kontakt med Nadheim-senteret, de aller fleste fra Afrika og Øst-Europa.

– Det har skjedd store endringer. Gateprostitusjonen er ikke borte, men har minnet, og veksten på det såkalte «innmarkedet» har ikke økt tilsvarende. Loven har hatt en reduserende effekt. Men det er vanskelig å komme den systematiske menneskehandelen til livs, sier Nadheim-leder Olav Lægdene.

Han forteller om et kulturskifte i arbeidet, fra et diskret miljø- og støttetiltak for norske kvinner i gateprostitusjon, til et kompetansesenter med rettighetstematikk, politisk påvirkning og språkopplæring på dagsorden.

– Den norske lovgivningen mot menneskehandel er godt tenkt, gir de mulige ofrene rettigheter, og fungerer i beste fall bra. Men vi ser at mange ikke aner hvilke rettigheter de har, og at intensjonen med lovverket ikke alltid fungerer som den skal. Det setter mange personer i en kritisk og ubeskyttet situasjon, sier Lægdene.

Refleksjon og vern. En person som hevder at hun/han er utsatt for menneskehandel, kan søke om en

«refleksjonsperiode» på seks måneder mens hun vurderer om hun vil anmelde sine bakmenn. I denne perioden har hun rett til en trygg bolig, det mest nødvendige av mat og klær, arbeidstillatelse og advokatbistand. Kommer saken for retten, og personen er villig til å vitne, kan flere av disse rettighetene bli permanente, også oppholdstillatelse. Dersom saken ikke kommer for retten, kan personen risikere en rask returreise i stor utrygghet.

Slik kan det ikke være, mener Nadheim-staben. – Beskyttelsen må jo være knyttet til at en person er utsatt for menneskehandel, ikke til om saken faktisk når helt gjennom i rettsystemet, sier Lægdene.

Sammen med et brukerråd på huset har Nadheim-staben fremmet krav til regjeringen om behovet for tettere individuell oppfølging av enkeltpersoner i en refleksjonsfase.

Lægdene peker på at den nye utlendingsloven er styrket på dette feltet, men at det gjenstår og se om den blir praktisert slik at personer med en sannsynlig menneskehandelshistorie faktisk får tilbud om varig opphold. Slik loven virker nå, føler mange seg lurte. De anmelder bakmenn, og etter få måneder blir de sendt tilbake med stor sikkerhetsrisiko.

Daglig leder Olav Lægdene tenner lys for kvinner og menn med prostitusjonserfaring. Lystening og samtale er viktig hverdag på Nadheim.

Arbeid, bolig og trygghet. De ansatte på Nadheim jakter på – og tilbyr «den gode samtalen». De oppsøker kvinner og menn som annonserer seksuelle tjenester, går oppsøkende runder i gatene, på barer og klubber, og avdekker behov hos personer som ønsker nye muligheter i et vanskelig liv. Senteret følger for tida opp ca 50 personer som har fortalt om menneskehandlerfaring.

– Vi anbefaler aldri direkte at de går til anmeldelse. Vi skaffer advokathjelp og klargjør mulighetene, sier Lægdene.

Et jobbtilbud kan være livsviktig for personer som er utsatt for menneskehandel. Mange ønsker et jobbalternativ, som også kan gi oppholdstillatelse. Derfor har Nadheim som et bidrag innledet samarbeid med et rengjøringsbyrå som er villig til å ansette, dersom Nadheim skaffer jobbene. Flere bymisjonsvirksomheter har bestilt vaskejobb, og fire personer er nå i arbeid. En ansatt med NAV-bakgrunn er også veileder for hvordan man best søker en jobb.

Dele hemmeligheten. Det er fortsatt behov for Nadheim-senterets miljøtilbud. Mange av Nadheims brukere har

dårlig råd, sliter psykisk og er ensomme. Et støttesenter kan være den som «deler hemmeligheten» om en prostitusjonserfaring. Derfor er det miljøkvelder og måltidsfelleskap for både norske og utenlandske kvinner. En norsk gjest sa det slik: – Det er fint med den fredagskvelden på Nadheim, for da slipper jeg å få helga midt i fleisen.

Tekst og foto: Per Frogner

FAKTA:

Menneskehandel defineres i FN's Palermo-protokoll, som i Norge er nedfelt i Straffelovens paragraf 224: Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd utnytter en person til (utdrag):

- prostitusjon eller andre seksuelle formål,
- tvangsarbeid eller tvangstjenester, herunder tiggging,
- krigstjeneste i fremmed land eller
- fjerning av vedkommendes organer

Tøffere liv etter sexkjøpsloven

Livene til de norske kvinnene i rus- og prostitusjonsmiljøet er blitt tøffere etter at sexkjøpsloven ble innført, mener daglig leder på Natthjemmet, Gudmund Johnsen Wisløff.

På Kirkens Bymisjons akuttovernattingstilbud for kvinner har man ikke merket noen nedgang i antall overnattingsgjester etter at sexkjøpsloven ble innført. Gjestene på Natthjemmet er stort sett norske kvinner som både er rusavhengige og har prostitusjonserfaring.

– Feltarbeid viser at det er færre kvinner på gata, men det er vanskelig å konkludere med at det er blitt færre norske kvinner i prostitusjonsmiljøet. I stedet har de flere faste kunder, og kontakten skjer via mobil, sier daglig leder Gudmund Johnsen Wisløff.

Frykter makthaverne. Han mener at sexkjøpsloven rammer kvinnene, selv om den er ment å ramme sexkjøperne.

– Sexkjøpsloven fører til at kvinnene nå oppfordrer til kriminelle handlinger. Det gjør det mer farefullt å plukke

– Før kunne politiet være en alliert. Nå må kvinnene forsvare kundene – de er jo næringsgrunnlaget. I stedet for å få hjelp, frykter kvinnene nå makthaverne, sier daglig leder på Natthjemmet, Gudmund Johnsen Wisløff.

opp kunder på gata fordi det må skje veldig kjapt. Dermed blir de rammet av loven, selv om dette ikke var intensjonen. Før kunne politiet være en alliert. Nå må kvinnene forsvare kundene – de er jo næringsgrunnlaget. I stedet for å få hjelp, frykter kvinnene nå makthaverne, sier han.

Ifølge Wisløff er miljøet er blitt mer uforutsigbart, og fellesskapsfølelsen er redusert etter innføringen av loven.

– Før passet kvinnene på hverandre. Nå er miljøet mer spredt og skjult. De har mindre ryggdekning, sier han.

Viktig med lavterskeltilbud.

Ifølge engelske forskere er det et mindretall av kvinnene i prostitusjonsmiljøet som slutter som følge av behandling. Majoriteten gjør det fordi de får seg kjæreste eller opplever en dramatisk hendelse med høy risiko. Wisløff er derfor skeptisk til å tenke behandling som eneste utvei. Han understreker at det finnes mennesker som ikke har mulighet til å gå i behandling, eller som ikke passer inn i opplegget.

Å møte kvinnene som medmennesker, er selve grunn-tanken bak arbeidet på Natthjemmet.

– Jeg mener at lavterskeltilbud som Natthjemmet gir kvinnene en større sjanse for å overleve. De etablerer relasjoner, blir sett, opplever verdighet, får delt fra sitt liv og får lagt ting fra seg. Mennesker må få være den de er. På Natthjemmet trenger ikke kvinnene å skjule noe. Vi moraliserer ikke over- eller kontrollerer hvordan de lever sine liv, sier han.

Han mener kvinnene på Natthjemmet opplever «dobbelstigmatisering». De er både rusavhengige og har prostitusjonserfaring.

– Kvinnene er lavest på rangstigen, både i behandlingssystemet og ellers. De har ikke mer å tape. Samtidig har de lært noe om livet som de er glade over å ha lært. Det handler om en slags ærlighet overfor seg selv, og en utrolig raushet overfor andre mennesker, sier han.

Tekst og foto: Atle Briseid

– «Lauras hus» reddet meg

Noen ganger tar en menneskehandelfortelling en god utvei. Personer treffer hverandre til rett tid. Det skapes rammer for trygghet og ettertanke. Byråkratiet virker etter intensjonene. En person får en ny framtid.

I «Lauras hus», Kirkens Bymisjons tilbud om beskyttelse for mennesker som er utsatt for menneskehandel, sitter en 20 år gammel kvinne fra Nigeria. Hun frykter aksjoner fra bakmenn, og vil være anonym. Vi kaller henne «Nana». Hun er veltalende, sikker, reflektert - og erfaren.

Som 16-åring forlater hun fattigdommen i Nigeria og drar til Europa. Hun har fått løfter om jobb og mulighet for gode inntekter, og aner ikke at hun skal bli tvunget ut i sextrafikken i Paris. Hun kommer straks i et håpløst gjeldsforhold til sin bakmann og jobber på gatene i all slags vær.

Men franske myndigheter sørger etter hvert for at det er liten mulighet for gateprostitusjon, og Nana blir sendt ut på en ny tvangsreise, denne gangen til Norge. Avtale blir ordnet med nye bakmenn, med en streng og truende beskjed: Du må betale – ellers oppsøker vi familien din i Nigeria og skader dem!

Men Nana orker ikke dette mer og rømmer straks hun lander i Norge. Sulten og sliten møter hun en sen kveld en kvinne fra hjemlandet som gir henne husly. Men det går ikke mange dagene før hun skjønner at hun igjen er havnet

– Behovet er stort når kvinnene kommer til Lauras hus. De trenger mye og tett oppfølging, sier sosialkonsulent Siril Leirvik (t.h.). Kjøkkenet er et viktig møtested for ansatte og beboere.

i et prostitusjonsnettverk. De to neste månedene går hun igjen på strøket. Nana får en norsk kjæreste som ikke er en del av sex-markedet. Hun har det godt sammen med han, men et forsøk på å bo i nærheten av hans familie blir avbrutt på grunn av mistillit og konflikter.

Nana kjenner den gamle impulsen: Hun kan ikke stole på noen. I flere år har hun vært behandlet som slave, blitt truet og utnyttet. Hun er papirløs, redd og egentlig helt uten penger. Slik er traficking: Hun kan ikke stole på noen.

Hun blir gravid med kjæresten og vil beholde barnet. To måneder før fødselen bryter han forholdet. Så møter hun på gata en av de mannlige ansatte ved «Nadheim – senter for kvinner og menn med prostitusjonserfaring», men lyver når hun forteller sin historie. Andre jenter sier hun ikke kan stole på sosialarbeidere heller, men hun skjønner at denne mannen kanskje kan bety en endring. En dag oppsøker hun han igjen. Hun skjønner at tiden for løgn er ute. Hun vil videre, og blir etter flere omveier en av de aller første beboerne i det nye «Lauras hus». Hun søker refleksjonsperiode og venter på fødselen.

– Lauras hus har virkelig hjulpet meg! Jeg var helt fortvilet. Jeg vurderte å ta mitt eget liv. De har reddet flere av oss

som bor der, sier hun.

Hun takker enkeltpersoner på huset og Gud i sine morgenbønner for folkene hun har møtt her – og også etter hvert for norske myndigheter og UDI som har sørget for sikre rammer rundt hennes unge liv. For Nana ble trodd av norske myndigheter. Hun anmeldte sine bakmenn. Hun fødte sin datter med god støtte fra Lauras hus. Hun har fortalt sin historie åpent til UDI, blitt vurdert og fått innvilget sin asylsøknad.

Nå er hun klar for å gå videre. Ut av Lauras hus, hvis det er mulig – til noe eget. Men aldri tilbake til Nigeria – det er for farlig. Fortsatt trenger hun hjelp til å lære norsk, få arbeid og etablere et hverdagsliv for seg og datteren.

– Jeg er tryggere nå, og jeg vet jeg er sterk. Jeg lever fordi jeg vil leve. Det er håp for meg, sier hun.

Tekst og foto: Per Frogner

Internett er treffsted for mannlig prostitusjon. Fredrika Olsen driver oppsøkende arbeid på nettsider for å gjøre hjelpetilbud kjent.

Møter menn på internett

Også menn tilbyr salg av seksuelle tjenester, men denne typen prostitusjon er om mulig enda mer skjult enn det kvinnelige markedet.

Nadheim-senteret har også som oppdrag å treffe menn med prostitusjonserfaring. En vei inn i feltet er såkalte «eskortesider» på internett, der menn mer eller mindre åpenlyst tilbyr og blir tilbudt utveksling av seksuelle tjenester mot betaling. Sosionom Fredrika Olsen har gått inn i dette landskapet med datamaskinen som redskap.

– Kontakten vi har fått viser at mange også i dette feltet ønsker samtale, sliter med skamfølelse, trenger faktaopplysninger og personlig veiledning, sier Fredrika.

Profil på nettet. – På flere av sidene, som ofte er utenlandsk baserte, har jeg opprettet en «profil» som Nadheim, der jeg åpent informerer om hvem vi er og hva vi tilbyr. Noen steder er jeg blitt utestengt med denne profilen.

Hun har også utgitt seg for å være «en ny gutt» for å få inntrykk av hvordan trafikken drives.

– Vi ser at sex ikke bare belønnes med penger, men at

det også lokkes med hotell, klær og glamorøse opplevelser. Noen avslører også at de ikke kjenner til norsk lovgivning på området.

Internett er en effektiv kontaktmulighet for Nadheims oppsøkende arbeid også blant menn. Dette er et felt som kan være godt skjult, «kodet» og vanskelig tilgjengelig. Men i løpet av bare noen sommeruker i juli fikk Fredrika kontakt med 20 menn bare via nettet. Halvparten var åpne om sin prostitusjonserfaring. Det er en viktig start på kontaktarbeidet. Neste skritt kan være å legge ut enkle kontaktkort på steder som avdekkes som «salgssteder»: Saunaer, offentlige toaletter og klubber.

– Det finnes et behov for kontakt og hjelp. Flere har sagt direkte i datachatting at de ønsker det. Vi må utvide metodene for å nå inn på dette feltet, sier Fredrika.

Tekst og foto: Per Frogner

Grønn Omsorg i storbyen

– en historie om sårbarhet, aktivitet og fellesskap

Anita Ellefsen

Når et menneskes evne til kommunikasjon med andre svikter, når et menneskes evne til å orientere seg i omgivelsene svikter, når et menneskes evne til å ta vare på seg selv svikter, da er det i sannhet sårbart. I denne byen, bak fasadene og inne i stuene sitter det mange personer med demens i et tidlig stadium av sykdommen. Mange er inaktive og uten fellesskap med andre enn de aller nærmeste. Hva kan et dagtilbud på en gård bety for mennesker i denne livssituasjonen?

«Grønn Omsorg i Storbyen» på Skjerven Gård i Maridalen drives innenfor ”inn på tunet”-konseptet, hvilket vil si at innholdet er basert på gårdsmiljøet med aktiviteter som naturlig faller inn her. Prosjektet har nå vært i drift i et år, vi har systematisk dokumentert - det gir grunnlag for en refleksjon: Hva har vi gjort? Hva har vi erfart? Og hvilken betydning kan et slikt tilbud ha?

Et tiltaks berettigelse kan måles i etterspørsel. Grønn omsorg har siden oppstart hatt fullt belegg, til tross for begrenset markedsføring. Noen av brukerne hadde forsøkt andre tilbud uten å finne seg til rette. Felles for pårørende var en leting etter noe som kunne passe. En pårørende ut-

trykte: *«Jeg foreslo eldresenter- nei det var for gamle kjerringer. Jeg sa det til'a, du er over 80 år altså. Men der nede har'a fått det for seg at alle får samma hårklippen».* Det har kun vært mindre endringer i gruppa, denne stabiliteten og tilbakemeldingene tyder på brukere som trives. En av de pårørende fortalte om møtet med Skjerven: *«Min kone kom hjem som om hun var nyfrelst – og 40 kilo falt av meg».*

Hensikten med tiltaket er ikke å drive behandling av demenstilstanden, men å tilby ikke-konstruerte aktiviteter i fellesskap med andre. Konkret har dagene blitt fylt med blant annet dyrestell, arbeid med ved, tur, sanking av bær og frukt, safting og sylting. Det har vært sterkt å være vitne til hvordan deltagerne på ulike nivå har brutt egne grenser og opplevd å mestre. Ingen av deltagerne hadde for eksempel erfaring med hest. I dag er dette en daglig aktivitet for flere av dem. Gleden over å mestre en ny aktivitet har vært stor, og det har vært meningsfullt å være vitne til dette. Sist vinter var både lang og kald, ikke minst i Maridalen. Betydningen av å skaffe ved til oppvarming var tydelig for alle. Både det å hente og stable ved til eget bruk har vært en daglig sjaujobb sesongen igjennom. Eierskapet til jobben har vært tydelig, og gleden over den fysiske aktiviteten likeså. Disse situasjonene fra brukere viser dette:

«Det er så godt å gjøre skikkelig arbeid!» En annen sa: *«Det verste før var å ikke kunne være til nytte, nå gjør jeg og noe».*

To år gjenstår av prosjektet og mye skal fortsatt erfares og læres. Etter ett års drift er jeg styrket i troen på tiltakets berettigelse. Med kunnskap om gruppens sårbarhet har tiden på Skjerven vist meg at tiltaket er viktig for opplevelse av mestring, mening og verdighet. Dette sitatet fra en pårørende sier noe om opplevelsen av å bli regnet med hos brukeren: *«Min mann sier på morgenen, når han skal dra; at nå drar jeg på jobben min. Og det er litt sånn det er; å ha noe som er sitt eget. Vi drar til hver vår jobb.»*

Tekst: Anita Ellefsen | Foto: Atle Briseid

Mellom pop og motkultur

Spennvidden i musikken fra Kirkelig Kulturverksted er større enn noen gang: Platehøsten byr på bryllups- og begravelsemusikk, hyllingssanger til Hardanger, drikkeviser og erotisk ladede kjærlighetssanger.

– KKV har nå holdt på i over 35 år. Kirkens Bymisjon er igjen medeier. Har profilen endret seg fra dere begynte?

– I starten arbeidet vi mye for å bringe det som fantes av folkelige og eksperimentelle krefter innefor kirken til det almenne kulturliv. Så snudde det nesten mer til det motsatte; å bringe norske artister inn i kirken og fylle den med folk som så kirken som en spennende konsertarena og at vi sammen kunne utvikle et felles perspektiv på livet og ikke bare rendyrke den åndelige dimensjonen, sier Erik Hillestad.

– Fra nittitallet og fram til i dag er vi blitt mer internasjonale og er opptatt av brobyggerprosjekter på tvers av mange kulturer, kanskje med et spesielt fokus på Midtøsten. Det at vi etablerte Kulturkirken Jakob har også vært en viktig ting, legger han til.

Kulturkirken står nå foran spennende høst, der blant annet søndagsmessene starter opp igjen.

– Vi har valgt å betrakte 2010 som et konsolideringsår der vi endelig har fått økonomien på fote. De viktigste arrangementene i år blir i adventstidien med en rekke konserter og en utstilling.

Spennende platehøst

Når det gjelder platehøsten, står Kulturverkstedet foran flere varierte utgivelser. Hyllingssanger til Hardangerfjorden fra et bedehus i Eidfjord, og et nytt «Bryllups- og begravelseband» med med Sigvart Dagsland i spissen er blant flere spennende utgivelser som står på trappene. Nylig ble platen “Livets speil” Mahsa Vahdat og SKRUK gitt ut. Det er en plate med både drikkeviser, erotisk ladede kjærlighetssanger og kirkemusikk, men alle tekstene er skrevet innenfor Islams mangfoldige verden. Hillestad kaller det et dialogprosjekt der afghanske islamske tekster møter kristen kirkelig korthistorie med mange felles ressonansbunner.

– En spennende utgivelse er også «My Roots» med Zanna

– Den største utfordringen er å befinne seg i spenningsfeltet mellom populærkulturen, som følger strømmen, og å være en innholdsbasert motkultur. Vi står med beina litt i begge leirer, sier Erik Hillestad.

Owiyo, en av Kenyas største artister, som både har deltatt på Mandela-konserten i New York og på Nobelkonserten i Oslo. Hun gir ut sin soloplate hos oss fordi hun tror mer på å få lansert musikken sin i vesten via Skandinavia enn å gjøre det via de store internasjonale musikkprodusentene. I tillegg kommer Kari Bremnes ut med et dobbelt jubileumsalbum, forteller verkstedetsjefen stolt.

Mellom pop og motkultur

– Hva er den største utfordringen med å være kulturformidler utenfor populærkultursjangeren?

– Den største utfordringen er å befinne seg i spenningsfeltet mellom populærkulturen, som følger strømmen, og å være en innholdsbasert motkultur. Vi står med beina litt i begge leirer. Vi kan ikke være så alternative at vi er helt likegyldige til populærkultur. Vi må bruke den til en kraft vi vender med, ikke bare gå motstrøms. Det blir som å krysse opp mot vinden, forklarer Hillestad.

– Den digitale revolusjonen i musikkbransjen med nedlasting og salg av musikk via internett har vært en utfordring for mange plateselskaper. Hvordan møter KKV dette?

– Vi prøver å tenke mer internasjonalt enn de fleste andre norske plateselskaper og får dermed et større marked. Vi ser jo at salget av musikk på CD er på kraftig retur. I mellomtiden gjelder det å bygge nye plattformer for omsetting av musikk. Vi jobber stadig med å utvikle nettsidene våre slik at de er egnet for dette og ønsker å utnytte mediene innefor internett best mulig.

Tekst og foto: Torstein Ihle

Fra plata til Nurkebo

– Også da jeg gikk på plata drømte jeg om et eget hjem. Å ha fått det, har virkelig gjort den store forskjellen i mitt liv, sier Heidi Bjerke.

Heidi vokste opp på Romsås og har vært rusavhengig i 30 år. Egentlig har hun forsøkt å slutte siden den dagen hun begynte. Hun har bodd mye ute på gata og vært en bruker av Natthjemmet og Thereses hus. Gjennom Kirkens Bymisjons kafé «Møtestedet» kom hun i kontakt med Flexbo, en del av storbyavdelingen i Oslo Kommune, og fikk tilbud om en bolig sammen med kjæresten.

– Før jeg kom hit bodde jeg syv år sammenhengende på gata og gikk vel på «overtid» så det holdt. Så fikk jeg dette huset her, fikk behandling på Gatehospitalet i fire måneder, fikk metadon og ble frisk etter hvert. Nå har jeg bodd her i et og et halvt år, sier hun.

Hun husker godt den gangen hun og kjæresten kontaktet Møtestedet for å få hjelp til å finne en bolig.

– I den perioden var vi veldig slitne og hadde ikke muligheter for å klare dette selv. Vi var veldig heldig at ett av de ti husene var ledig, slik at vi kunne flytte inn, sier hun.

Takknemlig. Erfaringen fra livet som rusavhengig har gitt Heidi mer ballast enn de fleste kunne ha taklet.

– På en måte er jeg takknemlig for hvert eneste «hakk i pelsen». På tross av at man blir ydmyket, tråkket på og føler seg absolutt minst av alle mennesker, så har jeg lært veldig mye av det. Man er helt nederst på rangstigen; fattig, møkkete, tannlaus, tynn og skranglete, narkoman og såret. Folk ser skikkelig ned på deg. Jeg har lært noe om det å gjøre seg utilgjengelig for alt det negative som er rundt en, sier hun.

For Heidi var det viktig komme seg videre og leve et liv med annet innhold enn bare rus.

– Klart det kan være vanskelig å holde humøret oppe.

– På tross av at man blir ydmyket, tråkket på og føler seg absolutt minst av alle mennesker, så har jeg lært veldig mye av det, sier Heidi Bjerke.

For meg har det å kunne være kreativ og skape noe, vært en bra ting. I tillegg har jeg en datter som jeg nå kan treffe, det kunne jeg ikke da jeg bodde på gata, forteller hun stolt.

– Det å få en bolig har veldig viktig. Derifra kan en gå et skritt videre. En løsning kan også være at man får et

« For meg har det å kunne være kreativ og skape noe, vært en bra ting. »

tilbud om et opphold på en institusjon, der man blir tatt vare på og får en ny start i livet. Da jeg bodde på gata, drømte jeg om å få et eget hjem. Nå har jeg endelig fått det. Det er helt fantastisk.

Hun har mange tanker og erfaringer om det å «falle utpå» igjen.

– At noen faller utpå igjen skyldes ofte at de tar piller i tillegg til metadon. Da hjelper ikke metadonen. De er fulle av nerver og abstinenser og er egentlig helt hand-

– På mange måter stilles det høyere krav til det å gjennomskue seg selv for en narkoman enn for vanlige folk, sier Heidi.

lingslammet fordi de er hekta på piller. Samtidig er det ille at narkomane blir fratatt Metadonen når de sprekker. For meg handler det om å gi folk flere sjanser og å tilegne seg erfaring i prosessen det er å slutte. På mange måter stilles det høyere krav til det å gjennomskue seg selv for en narkoman enn for vanlige folk. Mange kan fortsatt leve på en livsløgn uten at det får så alvorlige konsekvenser som det gjør for en rusavhengig, sier hun.

Selv da hun levde på det hardeste, mistet hun aldri håpet.

– Når du lever så ekstremt blir du godt kjent med deg selv. Samtidig var det vanskelig å se framover og tro på at jeg skulle bli nykter. Egentlig visste jeg ikke om jeg hadde så

lyst, heller. Etter at jeg flytta til «Nurkebo» føler jeg at håpet er blitt større og nære. Nå vet jeg at dette nytter, at jeg klarer det. Det gjør at jeg er blitt veldig takknemlig for livet og føler meg sterk og glad. Det er utrolig flott vite at det går an å ha det bra, sier hun.

Tekst: Gudmund Johnsen Wisløff | **Foto:** Torstein Ihle

Intervjuet er hentet fra et intervju serie som ble vist i forbindelse med Natthjemmets 20-årsjubileum. Ønsker du å se intervjuet i sin helhet kan du gjøre det her: <http://vimeo.com/14764409>

– Det er ikke så farlig

I 30 år har hun vært blant Norges fremste artister. Alltid litt redd. Søkt beskyttelse.

Men våget og mestret og mistet. Hun er blitt tryggere.

– Det er i grunnen lite som er farlig, sier Kari Bremnes.

– Dette kan vi sikkert snakke om, sier Kari Bremnes når vi spør om en prat om byen, livet og fortellingene hun synger.

Det ble en time ved et stille kafébord – om byliv, ærlighet – og beskyttelse. Utsikt: Oslo indre og Akerselvas breidd.

Hun er Svolværjenta og rektordatteren som alltid var synlig i det lille bysamfunnet. Men hun ble også sett og styrket på den gode måten på hjemmebane.

– Så fikk jeg vel et overskudd til å interessere meg for andre. Mine viktigste behov var dekket i oppveksten. Jeg skjønnte tidlig at ikke alle hadde det sånn. Og alt var ikke slik det så ut. Jenter jeg gikk i klasse med som barn har fortalt som voksne at de levde i et skrekkelig regime i oppveksten, som ingen så...

Kari ble historieforteller. En taxitur, en shoppingrunde, et barbesøk, en kjærlighetshistore, et brudd. Hun har alltid vært tiltrukket av skjebner og liv – og elsker å formidle. Men ikke som forfatter og dikter. Det er sangene som er hennes verktøy.

– En sang er begrenset. Et rim er som et ritual. Den gir en ur-rytme og noen rammer. Jeg utfordres veldig av hva det er mulig å få til innenfor de grensene.

Hun har fått det til. Hun har vunnet flere priser for sine

mange tekster og plater. Senest nå i sommer: «Edvard-prisen» for tekstene på sin siste plate LY. – Hun er en ekte sangpoet, sa juryen.

Den aller første sangen hun skrev, er den såre skildringen om den unge norske jenta hun møter i ei kneipe i København. Utmagret, ruset og forlatt.

– Fortellingen er sann. Jeg møtte henne og husker fortsatt de tynne flettene, de ble liksom symbol for den sårbarheten hennes. Hun gjorde et sterkt inntrykk, som ble værende – og ble til en sang. – Det kan gå år mellom det jeg opplever og det jeg skriver, men så møter jeg inntrykk som ikke vil slippe – og skriver.

– *Hva slags situasjoner og folk ser du etter når du skriver?*

– Jeg kan ikke formatere et blikk på mennesker. Jeg er ikke så systematisk. Alle mine sanger har kommet «bakpå» meg. De er øyeblikk og ideer jeg møtte og ikke kunne slippe.

Karis særegne skrå blikk streifer utover byen og elva når hun snakker. Hun elsker byen. Som ung måtte hun bort fra småbyen i nord, der hun var så synlig, til storbyen der hun kunne gjemme seg mer, og likevel se alt. Og det farlige.

– Jeg hadde lest danske Tove Ditlevsen. Om storbyen der

det finnes kafeer du ikke kommer levende ut av hvis du først går inn. Fortsett er dette noe av det som gjør byen så spennende: Sammenstimlingen av mange mennesker på ett sted. Vi har lyst til å være mange i et stort fellesskap. Men vi kan også gjemme oss og bli totalt ensomme.

Det kan være godt for mennesker å gjemme seg. Men også farlig. Hun vet om mennesker som har gått til grunne i storbyen uten at så mange visste det- eller brød seg.

Men hun elsker frodigheten i byens gleder, og drar gjerne til London, København og andre storbyer for å se og skrive.

– *I en av sangene dine spør du om hvem Jesus først ville gått til dersom han kom tilbake til byen. Hva tror du selv?*

– Jeg tror han ville kommet hit, sier hun og ser mot Akerselva. Han ville gått langs elvebredden og oppsøkt de som har det vanskeligst. I kristenhetens navn: Det er lett å glemme det – at det var de han var mest sammen med. Noen ganger kan man få inntrykk av at å være kristen er å sitte høyt og tørt. Jesus utfordret det – og stanset hos de som ikke har status og makt.

– *Men det er ikke alltid det synes hvem som har det vanskelig?*

– Nei, vi trekker ned gardiner i våre liv alle sammen når noe blir vanskelig. Leter etter beskyttelse og later som om

ting er bedre enn de er. Det er nok en overlevelsesmekanisme. Men jeg tror vi vinner på å vise mer sårbarhet. Da blir ikke ting så farlig lenger.

Behovet for beskyttelse. Kari har vært og er opptatt av det. Hun har opplevd det som artist og som menneske gjennom mange år. Det er lett å bli avhengig av det. Det binder og hindrer et åpent liv.

– Noe jeg har lært, etter 30 år på veien, er at hvis du ikke er deg selv er du ingen. Og hvis du er deg selv, er du alle. Vi mennesker har så mye felles, og jeg tror at vi gjenkjenner de tingene i hverandre, som er ekte. Det har tatt meg tid å bli trygg nok til å være den personen jeg hadde der inne et sted.

– Nå sitter jeg ikke og sier at jeg er vel framme, men at jeg har hatt mine runder med å være redd for at det jeg ikke gjorde var godt nok, eller at folk skulle bli skuffet på konsertene mine. Nå har jeg mer erfaring. Jeg har gitt ut mange plater. Fått barn. Jeg hadde et langt og godt ekte-skap. Jeg har tort og mistet og mestret. Alt i alt har det gjort meg mer uredde. Egne feiltrinn har jeg gjort meg sterkere. Vi må «face» at vi ikke er feilfrie, vi må det hvis det farlige skal miste sin styrke.

FAKTA:

Kari Bremnes, artist og sangforfatter, født i Svolvær
10 soloplater på Kirkelig Kulturverksted
Tre Spellemannspriser, Prøysenprisen,
Edvardprisen fra TONO i 2009.

Neste plate:

«Fantastisk allerede» (samleplate) høsten 2010.

– Jeg trodde alltid at jeg måtte forandre meg for å nå et mål. Nå ser jeg at mye av styrken ligger i å vite hvem jeg er, mer enn hvem andre skal tro at jeg er. Det handler jo, paradoksalt nok, om å glemme seg selv og gå helhjertet inn i det man bryr seg om. Jeg har ennå nerver så det holder, men synes ikke det er så mye som er farlig lenger.

Kari mener det høres på henne som artist også, at hun nå er mer den hun ønsker å være. Hun har jobbet systematisk over lang tid og kjenner seg friere og tryggere. Hun går på scenen uten å være redd for publikum. Det har vært en utvikling med kontraster.

– Du som er så vellykket, sa folk til meg. Hvordan kan folk si det? Du vet ikke hva folk har inni seg. Jeg kjente det ikke igjen.

Hun ser beskyttelsesbehovet i mange deler av samfunnet.

– Se på unge folk her i landet. De er del av en nådeløs suksesskultur. De etterligner hverandre og gjør det de tror de må, for at ting skal se bra ut. Mulighetene for selvstendighet og egne løp er større enn noen gang, og det fører lett til at

samhold og fellesopplevelser velges bort. Folk går rundt som øyer med hodetelefoner på ørene – isolert og beskyttet...

– *Hva er prisen vi betaler for å «late som» at alt er bra?*

– En distanse til andre mennesker. Et fellesskap krever åpenhet. Man må være villig til å ofre beskyttelsen. Tenk å et kjærlighetsforhold! Det er som å kaste seg til ulvene. Du stiller deg helt åpen. Det er farlig. Men det må til.

Hun vokste opp i en familie med mange og store fellesopplevelser. Det var høy temperatur og mye drama blant mor og far og fem søsken Bremnes. Tre av dem er kjente artister: Ola, Lars - og Kari.

– Ikke så rart, mener Kari, når musikk og litteratur var viktigere enn matematikk, mor ville bli pianist, og far skrev. Alle leste litteratur, og det var aldri noe press om å «bli til noe».

Fra skuespillerlyst og journalistikk gikk veien etter hvert til sangscenen for Kari. Det er blitt 10 soloplater - og internasjonal karriere, der Tyskland er like viktig som Norge. Alle platene er utgitt på Kirkelig Kulturverksted. Fordi:

– De har vært med meg i medgang og motgang. Det betyr mye å jobbe med folk som har tillit. Samarbeidet med Erik Hillestad har betydd mye. Og jeg får stor frihet på KKV.

Men nesten alt det vakre Kari Bremnes slipper ut på plate er melankolsk, slepent og ettertenksomt.

Blått. – Ja, det jeg har i livsbagasjen er ganske blått. Jeg har en draging mot de tristeste ting, sier hun – og ler høyt.

– Jeg er en klassisk melankoliker, og har en ekstra bunn. Gleden har også det. Det er like kort fra gleden til gråten som fra sorg til gråt. Det er kort vei mellom de sterke tingene.

Slik det også er kort vei mellom gleden ved å formidle et budskap, og belastningen ved å skape det, forteller hun. Det er en gave med en bakside, sier hun stille. En kunstner siler ikke alle inntrykk fornuftig. Følsomhet kan ha en pris.

Hun kjenner seg igjen i Edvard Munchs tekster, bilder og historie, som også er hennes konsertrepertoar. Han snudde sin smerte til kunst.

– *Hvordan tar vi vare på hverandre i alt det sårbare?*

– Kanskje ved å ta godt vare på oss sjøl. Du kan ikke fylle andres kopper med en mugge som er tom, sier hun.

I sommer sang hun jubileumskonsert i Operaen. Hun møtte en vegg av varme fra publikum.

– Det nydeligste rommet jeg har sunget i, smiler hun.

Nå gleder hun seg til å dra på langtur med bandet – fra Hammerfest til Kristiansand. Til å møte folk på hjemmebane også i små bygder og byer. – Der møtes vi liksom på likefot. Det er som å komme hjem til folk. Vi kommer med hvert vårt. Da er det ikke så farlig...

Tekst: Per Frogner | Foto: Evy Andersen/Kirkelig Kulturverksted

FOTOREPORTASJEN

Gartnere i byen

Blomster og planter får gode vekstvilkår når bygartnerne fra arbeidsmarkedsbedriften Unikum er på oppdrag.

Tidligere førskolelærer Anne Kristine trives godt med å jobbe utendørs.

Fire dager i uka tar bygartnerne oppdrag rundt omkring i byen. Gruppen er blitt en sammensveiset gjeng.

Det dufter av lavendel, kaprifol og modne bær i sansehagen på Sofienberghjemmet. – Det er ikke tilfeldig hva som er plantet her, sier Anne Kristine.

Før var hun førskolelærer. Nå er hun i praksis gjennom Unikums tiltak Bygartner. Hun synes det er godt å holde på ute. Fire morgener i uken møter hun opp ved arbeidsmarkedsbedriften og reiser rundt på oppdrag i byen. Denne morgenen er det sansehagen på Grünerløkka som skal stelles.

Bygartnerne etablerte hagen i fjor – bygget den opp fra grunnen. Utearealet er tegnet og planlagt av en arkitekt. Resten har gruppa gjort. To lastebillaster med jord er løftet opp på taket av sykehjemmet. De har planert og plantet, malt sittegrupper og ordnet i stand. Resultatet er en deilig uteplass for beboerne, og et utall kjente vekster som bringer minner tilbake.

– Skal vi spre oss utover og luke litt?, oppfordrer arbeidsleder Sofus.

Så setter de i gang. Alfred virker som en veteran innen hagestell og forteller kyndig om plantene mens han luker med nøysom hånd. Skal jobben først gjøres, skal den gjøres skikkelig, mener han. Egentlig er han utdannet siviløkonom, men synes det er godt å være med i Bygartnergruppa. Da slipper han å tenke hele tiden.

Senere fortsetter de med rosebedet utenfor inngangen til senteret. Det er et imponerende syn om sommeren, og ofte stanser turistbussene her for å ta det i nærmere øyesyn. Rosebedet er vaktmesterens stolthet, men han rekker ikke over alt alene og er glad for den hjelpen han får fra denne gjengen.

– Det er godt å komme i gang med noe og møte folk, sier arbeidsleder Sofus.

Bygartner-tiltaket er det NAV kaller «arbeidspraksis i skjermet virksomhet». Formålet er å avklare arbeidsevnen til de som deltar. Bakgrunnene til deltagerne er ulike og sammensatte. Noen har rett og slett blitt utbrent og møtt vegg i sin gamle jobb, andre strever med langvarig sykdom og enda noen har hatt problemer med rus.

– Bevegelse, og å ha noe å engasjere seg i, gjør godt for mange. Vår oppgave er å finne nye muligheter, finne passende arbeid for de som er i praksis. Opplegget er fleksibelt. Det settes opp et mål for den enkelte deltaker. Av og til får vi avklart at deltageren ikke er arbeidsfør og må over i uførepensjon, men ofte er en etterutdanning i fortsettelsen, sier han.

Tekst: Anne Gundersby Djup | Foto: Torstein Ihle

Alfred luker med nøysom hånd. Det vakre blomsterbedet utenfor Sofienbergssenteret blir lagt merke til av forbipasserende.

« Jeg er heldig som får føle meg nyttig, ... at jeg i tillegg får bruke min faglige bakgrunn, kjennes ekstra OK. »

Ser rettssystemets bakside

Som frivillig på Gatejuristen får Anne Kobbe se en annen side av rettssystemet enn de fleste andre jurister.

Til daglig jobber Anne Kobbe som sekretær for et offentlig utvalg for tvisteløsninger i forbrukersaker, men en kveld hver femte uke tar hun imot klienter fra rusmiljøet i Gatejuristens kontorer i Rådhusgata. Det har hun gjort siden oppstarten i 2004.

– Jeg tror alle frivillige i Gatejuristen blir overrasket over hvor dårlig det offentlige systemet ivaretar våre klienter. Det er lett å føle avmakt overfor alle de problemene våre klienter møter, sier hun.

Forskjell mellom teori og praksis. Arbeidet på Gatejuristen handler derfor i stor grad om å kompensere for at systemet ikke er tilpasset Gatejuristens klienter.

– I teorien er ofte rettsvernet på plass, men dette er en gruppe som ikke passer inn i teorien. Rettighetene som systemet gir, forutsetter ofte noen vilkår som våre klienter aldri kan oppfylle. For eksempel har mange rusavhengige problemer med å anmelde forhold hos politiet, rett og slett fordi de ikke kan være under påvirkning av narkotiske stoffer når de leverer anmeldelsen. Men noen er jo på sitt klareste nettopp rett etter at de har satt en dose, sier hun.

Kobbe forteller om en schizofren dame som ikke får utbetalt støtten hun har krav på. NAV krever nemlig at hun må møte personlig, men dette tør ikke kvinnen. For å forsørge seg selv har hun derfor valgt å prostituere seg.

– I slike tilfeller er vår jobb å sørge for smidigere forhold mellom hjelpeapparat og klient, sier hun.

Rettspolitisk arbeid. I noen tilfeller er heller ikke rettighetene på plass. Da må Gatejuristen løfte sakene opp på et høyere nivå. Gatejuristen har for eksempel fått gjennomslag for at krav som faller inn under ordningen om pasientskadeerstatning, men som er foreldet, kan få billighetserstatning i stedet. Nå jobbes det med å få til det samme for saker som faller inn under voldsoffererstatningsordningen.

– I slike tilfeller driver Gatejuristen med rettspolitisk arbeid. Det er veldig spennende å være med på, sier hun.

– Føler seg nyttig. Den vanligste typen saker på Gatejuristen handler om velferdsrett, blant annet retten til bolig, sosialpenger og problemer knyttet til gjeld. Dette er en type saker som Kobbe sjelden fikk på bordet da hun jobbet som advokat.

– Jeg er heldig som får føle meg nyttig, får møte masse spennende mennesker som jeg ellers ikke ville møtt og får nye perspektiver på ting. At jeg i tillegg får bruke min faglige bakgrunn, kjennes ekstra ok, sier hun.

Kobbe oppfordrer andre jurister til å bruke sin kompetanse i frivillig arbeid og poengterer at det er rom for flere i Gatejuristen, som de siste årene også har åpnet kontorer i Bergen og Tromsø.

– Jeg kjenner en 60-årig forretningsadvokat som nylig begynte som frivillig i Gatejuristen. Han har fått et helt nytt syn på denne gruppa. Det er som skjell har falt fra øynene hans, sier hun.

Tekst og foto: Atle Briseid

Ingeborg Gjærum

Ingeborg Gjærum er fra Stange i Hedmark, men nå bosatt i Oslo. Fra 2005 til 2010 arbeidet hun sentralt i Natur og Ungdom, og ledet organisasjonen i 2008 og 2009. I dag er hun student og rådgiver i Norges Naturvernforbund.

Hvordan vil vi huskes?

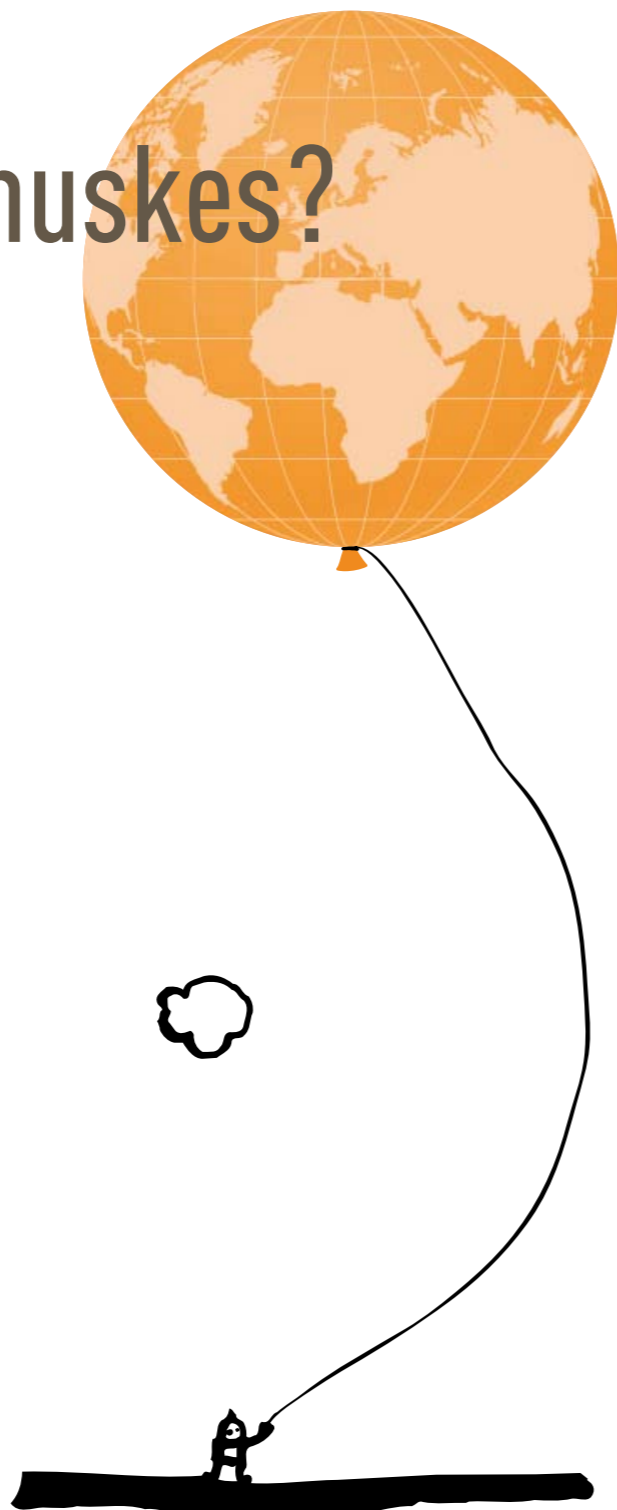
Du skal elske din neste som deg selv. Vær mot andre som du vil at andre skal være mot deg. Eller som Kardemommeloven sier: «Man skal ikke plage andre. Man skal være grei og snill. Og for øvrig kan man gjøre hva man vil.» Jeg kunne fortsatt. Vi minnes stadig om hvordan vi bør være mot våre medmennesker, selv om jeg ofte nok – når jeg går hjemover mot Grønland – ser rundt meg hvordan det er så altfor mange som kjenner på kroppen hvordan verken kardemommeloven eller kjærlighetsbudet er det som får prege hvordan vi tar vare på hverandre i byen vår.

Og likevel, selv om vi har mer enn nok med å spre respekt og nestekjærlighet til medmennesker, enten de sitter slitne ved Vaterland bru eller et annet sted langs elva, er vi nødt til å utvide disse levereglene. Vi må ikke glemme dem som ikke er våre medmennesker. Dem som ikke lever side om side med oss i dag. De som skal komme etter oss, de trenger også nestekjærlighet.

Vær mot neste generasjon slik du hadde ønsket at forrige generasjon skulle vært mot deg. Om det var vi som fødtes i dag, eller om ti, tyve år – hvordan hadde vi da ønsket at vi, som lever nå i 2010, skulle handlet?

Mye ser annerledes ut når etterpåklokskapens lyskastere slås på. Når vi i dag diskuterer oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, hvem målbærer ønskene for dem som kommer etter oss, og som må ta konsekvensen av den ene eller den andre avgjørelsen? Og hvordan ser diskusjonen og avgjørelsene ut i 2050?

Når vi ser tilbake i historien, er det mye som er til å undres over. Og anledningene er mange for å tenke – hvordan kunne de? Hva tenkte de? Hvordan rettferdiggjorde de dette for seg selv? Når vi ser på dramatiske hendelser og tragedier i både nær og fjern fortid, atombombene over Hiroshima, slavehandelen fra Vest-Afrikas kyst eller da vi nektet samene å snakke samisk på skolen. Poenget er ikke at det finnes noen direkte

parallell mellom disse fortidens feilsteg og dagensdiskusjoner, enten de handler om miljø, sosiale problemer eller andre viktige spørsmål. Men slike feilsteg tar nye former, og kanskje kan dagens dilemmaer se annerledes ut om vi makter ta på fremtidsbrillene for å se dagens dilemmaer med neste generasjons øyne.

Det kan synes som vi er så gode i bortforklaringens kunst at vi tror vi kan komme unna med det meste. Vi lever i jordas skjebnetime. Kilo på kilo med forskningsrapporter forteller oss hva som kan skje med jorda vår i løpet av århundret vi så vidt har startet på. Men selv om konsekvensene først kommer om en mannsalder eller to, er det nå vi avgjør hvordan verden skal se ut. Klimaendringer kan utrydde naturen rundt oss, ødelegge mattilgangen og mulighetene for å skaffe nok vann. Hvor mye temperaturen skal øke, hvor mye vann, matjord og naturrikdom som skal forsvinne, avgjøres nå. Klimaforskerne sier verdens samlede utslippskurver må snus og gå nedover allerede i 2015 dersom fremtidige generasjoner skal unngå de mest dramatiske konsekvensene av et endret klima. Ansvarer som hviler på oss, er stort.

Hvordan bruker vi skjebnetimen? Når det er oss det skal ses tilbake på, hva vil fremtiden tenke? Vi visste utmerket godt hva som sto på spill for jorda vår, vi visste hvordan fremtidige generasjoner ville måtte ta konsekvensene av våre handlinger – og likevel lot vi utslippene av farlige

klimagasser øke. Til tross for at vi visste hvordan naturen rundt oss er sikkerhetsnettet vårt, livsgrunnlaget og kilden til mat, medisiner og ren luft – så fortsatte vi å hugge skogene og bygge naturen ned. I ei tid for matkrise og for klimakrise, så satte vi oljeborrerne i fødestua til den siste store torskebestanden i verden. Vil ikke dem som kommer etter oss igjen spørre, hvordan kunne de? Hvordan rettferdiggjorde de dette for seg selv?

«How old will you be in 2050?» har vært et slagord miljøbevegelsen internasjonalt har brukt i sine kampanjer. Selv er jeg 65. Og ikke vet jeg hva jeg skal svare dersom mine barnebarn spør meg hvorfor vi ikke gjorde mer for å løse miljøutfordringene. Forskningsrapportene finnes og forteller hva vi gjør mot disse våre fremtidens medmennesker. I høstkalde gater sitter dagens medmennesker og viser hva vi ikke gjør nok av for dem.

«Sometimes it falls upon a generation to be great. You can be that great generation», har Nelson Mandela en gang sagt. Å leve i en skjebnetime, er en utfordring – og det er en velsignelse. Det finnes mange som hver dag arbeider for at jeg skal ha gode eventyr å fortelle barnebarna fra 2010 – ikke bortforklaringer eller oppdiktninger. Eventyr fra virkeligheten – fordi de ender godt. Slik håper jeg vi vil huske 2010.

Tekst: Ingeborg Gjærum | Illustrasjon: Anne Kari Ødegård

Snart tid for Lys i Mørket

Det er ikke sikkert du har begynt å planlegge julen ennå, men det har vi! I førjulstiden har Kirkens Bymisjon en rekke arrangementer og aktiviteter både for givere og brukere.

Her er et foreløpig program:

- Aksjonsdag på Oslo S med utdeling av Brosteinsprisen **torsdag 2. desember**
- Luciatog i sentrum av **Oslo 13. desember**
- Konserter i Gamle Logen **28. november og 5. desember**
- Førjulsconsert i Kulturkirken Jacob **15. desember**
- Julaftenfeiring i Domkirken

Mer detaljert program annonseres senere og legges ut på: www.bymisjon.no

Kirkens Bymisjon trenger flere faste givere!

Vi liker å tro at vi bor i et godt land. At vi har det vi trenger, at hverdagen er meningsfull og at noen tar seg av oss hvis noe skulle gå galt. For de fleste av oss er det sånn. Likevel er det mange som viser sin sårbarhet på gata som rusavhengige, prostituerte, ensomme og ofte stigmatiserte mennesker.

Kirkens Bymisjon forsøker å ta pulsen på byen, og er parat til å hjelpe når vi ser mennesker som trenger det. Vi vil være der for de som har det vanskeligst, og en stor del av det gatenære arbeidet vårt er helt avhengig av støtte fra givere. Våre faste givere gir oss en økonomisk grunnmur som gjør at vi kan være trofast tilstede for de som trenger det mest. Når mange løfter sammen, blir forskjellen stor.

Vil du støtte arbeidet vårt som Fast giver?

Registrer deg på www.bymisjon.no eller bruk svarskjema «BYMISJON» på s 23.

Vil skape rom for romfolk

Josef Adam oppsøker romfolk for å finne ut mer av hvem de er, hva de gjør og hvorfor de er i Norge. Kari Gran leder kafeen Møtestedet, som daglig har mellom 10 og 30 gjester med rombakgrunn.

Møtestedet, Bymisjonens kafé for rus- og gatemiljøet i Oslo, ønsker å bli bedre rustet til å ta imot mennesker med rom-bakgrunn.

Stadig flere mennesker fra Øst-Europa lever utfordrende liv i hovedstadens gater. På Kirkens Bymisjons kafé i Skippergata, Møtestedet, er det daglig mellom 10 og 30 personer fra romfolket innom. Det gjør at kafeen, som tradisjonelt har hatt personer fra rusmiljøet som sine gjester, trenger ny kompetanse.

– Vi trenger både språkkompetanse og kulturkompetanse, samt kunnskap om hvilke muligheter og rettigheter denne gruppa har i samfunnet. Dessuten er dette en sjanse for Kirkens Bymisjon som helhet til å lære mer om hvem de er og hva slags utfordringer de møter, sier daglig leder Kari Gran.

Ønsker å forstå

Derfor har hun ansatt Josef Adam i en prosjektstilling i et halvt år. Han har tidligere arbeidet med romfolk i Glasgow. Den språkmektige briten bruker kafeen til å snakke med dem og finne ut hvorfor de er i Norge og hva de gjør.

Han informerer også om det norske arbeidsmarkedet og reglene for å få seg en vanlig jobb.

– I tillegg oppsøker jeg dem på gata. Jeg ønsker å forstå hvor og hvordan de bor, og hvordan de overlever og forsørger seg selv, sier han.

Prosjektet «Rom for rom» går også ut på å samle inn erfaringer og informasjon fra offentlige instanser og andre organisasjoner.

– Målet er å kunne gi denne gruppa et best mulig tilbud innenfor de eksisterende rammene her på kafeen, sier Gran.

Mye feilinformasjon

Norske medier har skrevet spalte opp og spalte ned om romfolket de siste årene. Det spekuleres i organisert kriminalitet og menneskehandel. Politikere foreslår meldeplikt for tiggende, eller fullt tiggerforbud.

– Sjelden får så mye feilinformasjon stå uimotsagt. Alle rumenere får skylda for alt det negative som noen få står for. Det snakkes mye om menneskehandel, men det er klart at personer i en vanskelig situasjon hjelper hverandre. Det vises lite forståelse for familiesystemene deres og den tryggheten det representerer, sier Kari Gran.

Ifølge Gran og Adam går feilinformasjonen også den andre veien. Rykter og misforståelser preger romfolkets syn på det norske samfunnet.

– Noen tror de kan skaffe seg bolig for 1000 kroner måneden, at det er lett å få svart arbeid, at de har tilgang på sosialpenger og et sted å bo, og at Norge er en del av EU. De blir ofte sjokkert over hvor vanskelig det er å klare seg, sier Adam.

– Vi ser at de strever. Særlig er sanitærforholdene vanskelige. Det finnes jo nesten ikke offentlige toaletter lenger. På Tøyenbadet koster det 70 kroner å komme inn, og noen opplever å bli avvist. Dessuten er de fleste lavterskeltiltak i byen stengt for dem, sier Gran.

Vanskelig å få jobb

Både Gran og Adam er opptatt av at romfolket ikke gis andre muligheter enn å tigge eller drive med gatesalg.

– For å få arbeidstillatelse må de fremlegge en arbeidskontrakt som garanterer for 100 prosent stilling til tariff-lønn i minst ett år. Det gjør det vanskelig å få en vanlig jobb. Dørene blir stengt, og de blir ikke gitt rom til spille andre roller, sier Gran.

Prosjektet «Rom for rom» avsluttes ved juletider, blant annet med å skrive en rapport.

Tekst og foto: Atle Briseid

Kontakt oss... MARKEDSAVDELINGEN

Ønsker du å støtte arbeidet vårt, eller er du allerede giver og vil gjøre endringer? Ta kontakt med oss i markedsavdelingen på telefon **02005** eller e-post firmapost@bymisjon.no

Du kan også ta kontakt med oss direkte:

Henning Høiner
Næringslivskonsulent
Henning.Hoiner@bymisjon.no
Dir.: 22 36 55 35
Mob.: 91 83 20 99
Henning arbeider med samarbeidsavtaler for næringslivet og med naturalia.

Anne Gundersby Djup
Markedskonsulent
Anne.Gundersby.Djup@bymisjon.no
Dir.: 22 36 55 21
Mob.: 99 55 55 01

Hans Jacob Torkildsen
Markedssjef
Hans.Jacob.Torkildsen@bymisjon.no
Dir.: 22 36 55 32
Mob.: 92 69 59 08

Ragnhild H. Østmo
Næringslivskonsulent
Ragnhild.Ostmo@bymisjon.no
Dir.: 22 36 55 29
Mob.: 97 05 79 05

Michael Hansen
Markedskonsulent
Michael.Hansen@bymisjon.no
Dir.: 22 36 55 11

Vil du gi din støtte til Kirkens Bymisjon Oslo?

GRASROTANDELEN®

KIRKENS BYMISJON OSLO

Organisasjonsnummer: 944 384 448

32774944384448

Du kan bruke strekkoden eller organisasjonsnummeret hos kommisjonæren.

Mer informasjon finnes på www.grasrotandelen.no
Her vil du også kunne følge med på hvor mye Grasrotandelene genererer for de enkelte Grasrotmottakerne.

**Takk for at du støtter oss via
Grasrotandelen!**

Svarskjema «BYMISJON»

Jeg ønsker å bli **FAST GIVER** med kr: .....

Hver(t): måned kvartal halvår år

Jeg vil betale med: AvtaleGiro PostGiro

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Poststed: .....

Personnummer (11 siffer):

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kontonummer (må fylles ut ved AvtaleGiro):

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Dato:

Signatur (må fylles ut):

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Beløpsgrense kr: .....

(angir rammen for hvor mye du senere kan øke ditt gavebeløp uten å fylle ut ny fullmakt med signatur).

Jeg vil registrere min e-postadresse for å motta takkebrev på e-post:

--

Jeg ønsker informasjon om:

Kirkens Bymisjon

Fast givertjeneste

Annet: .....

Jeg vil reservere meg mot å motta takkebrev

Jeg ønsker ikke lenger bladet tilsendt

Jeg vil gjerne bli frivillig i Kirkens Bymisjon

Gaver til Kirkens Bymisjon gir rett til skattefradrag.

Ring inn fødselsnr. på **02005** eller les mer på www.bymisjon.no

KID-nummer: (Fylles ut av Kirkens Bymisjon)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mottakers kontonummer: 7011 05 18593

Porto
er
betalt

Kirkens Bymisjon

Svarsending 1012
0090 Oslo

Husk småfuglene

«Husk småfuglene» står det i et ledig annonsehull i Dagsavisen. Et lite, vart ønske om nærhet, mellom små og store annonser. De små skal man ikke glemme, men hva med de store «fuglene»? De som har levd lenge, sett mye og nå er mette på dager? De små fuglene har nå flydd sin vei. Hyggelig om en fugl ville ta en tur innom en dag. Jeg kan noen historier som du ikke kan.

Byblikket

Bilder handler om å fryse tiden.
Det lille øyeblikket når tiden stopper.

Tekst og foto: Torstein Ihle